

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

#LOPS2021

OPETUSHALLITUS, LOPS2021

Yhteenvedo lukion opetussuunnitelman perusteiden kehittämistarpeista

Opetushallituksen verkkokysely lukioille/ elokuu 2018

Sisällysluettelo

1 Opetussuunnitelma	1
1.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	1
1.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	2
1.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?	3
2 Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta	4
2.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	4
2.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	4
2.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?	6
3 Opetuksen toteuttaminen	8
3.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	8
3.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	9
3.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?	10
4 Opiskelijan ohjaus ja tukeminen.....	13
4.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	13
4.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	13
4.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?	14
5 Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt.....	16
5.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	16
5.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	16
5.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?	17
6 Opiskelijan oppimisen arviointi.....	19
6.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	19
6.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	19
6.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?	21
7 Oppiainekohtaiset osat.....	22
7.1 Äidinkieli ja kirjallisuus	22
7.1.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	22
7.1.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	23
7.1.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?	24
7.2 Toinen kotimainen kieli.....	25
7.2.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	25
7.2.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	26
7.2.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?	26

7.3 Vieraat kielet	27
7.3.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	27
7.3.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	28
7.3.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	28
7.4 Matematiikka	29
7.4.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	29
7.4.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	30
7.4.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	31
7.5 Biologia	32
7.5.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	32
7.5.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	32
7.5.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	33
7.6 Maantiede	33
7.6.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	33
7.6.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	34
7.6.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	34
7.7 Fysiikka	34
7.7.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	34
7.7.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	35
7.7.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	35
7.8 Kemia	35
7.8.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	35
7.8.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	36
7.8.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	36
7.9 Uskonto.....	37
7.9.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?.....	37
7.9.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	37
7.9.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	38
7.10 Elämänkatsomustieto.....	38
7.10.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	38
7.10.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	38
7.10.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	39
7.11 Filosofia.....	39
7.11.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	39
7.11.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	39

7.11.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	40
7.12 Historia	40
7.12.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	40
7.12.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	41
7.12.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	41
7.13 Yhteiskuntaoppi.....	42
7.13.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	42
7.13.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	42
7.13.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	43
7.14 Psykologia	43
7.14.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	43
7.14.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	43
7.14.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	44
7.15 Musiikki.....	45
7.15.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	45
7.15.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	45
7.15.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	45
7.16 Kuvataide.....	45
7.16.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	45
7.16.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	46
7.16.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	46
7.17 Liikunta.....	46
7.17.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	46
7.17.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	47
7.17.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	47
7.18 Terveystieto	48
7.18.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	48
7.18.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	48
7.18.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	48
7.19 Opinto-ohjaus	49
7.19.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	49
7.19.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	49
7.19.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	49
7.20 Teemaopinnot.....	50
7.20.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	50

7.20.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	50
7.20.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	50
7.21 Lukiodiplomit	50
7.21.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	50
7.21.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	51
7.21.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	51
7.22 Taiteiden väliset kurssit	51
7.22.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?....	51
7.22.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?	51
7.22.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?.....	52

1 Opetussuunnitelma

Opetussuunnitelman laatiminen – Opetussuunnitelman sisältö

1.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Vuoden 2015 opetussuunnitelman vahvuudeksi mainittiin pääimmäisenä paikallisten vahvuuksien hyödyntäminen. Paikallinen luonto, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä ovat saaneet kiitettävästi tilaa opetussuunnitelman perusteissa. Tätä kautta myös lukioiden oman päätäntävällän turvaamista pidettiin onnistuneena.
- Laaja-alaisuus niin sidosryhmien, oppiaineiden kuin näkemystenkin kohdalla sai kiitosta. Yleissivistys on vastaajien mukaan edelleen lukiokoulutuksen ykköshyöty, ja laaja-alaisuuden korostaminen perusteissa katsottiin tästä syystä hyvänä.
- Osa vastaajista piti merkittävänä parannuksena sitä, että tieto- ja viestintäteknologia sekä digitaalisuus olivat saaneet tilaa ja painotusta opetussuunnitelmissa.
- Itsenäisen ja aktiivisen opiskelijan kuvausta kiiteltiin, samoin opetussuunnitelman antamaa mahdollisuutta yksilöllisempään opintopolkuun (niin koulutuksen järjestäjän kuin opiskelijan tasolla).
- Vaikka yleissivistys, laaja-alaisuus ja kattavuus katsottiinkin tärkeiksi aiheiksi, osa vastaajista koki opetussuunnitelman korostavan liian ylimalkaisia teemoja (tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus).

1.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Useassa vastauksessa kommentoitiin ensisijaisesti opetussuunnitelman uusimista liian nopeasti suhteessa nykyiseen OPSiin. Vastaajat eivät katsoneet olevansa valmiita arvioimaan nykyistä opetussuunnitelmaa, vaan kaipasivat aikaa sen konkretisoinnissakin.
- Opettajien, opiskelijoiden ja muiden toimijoiden resurssikompetenssia ja jaksamista kommentoitiin useassa vastauksessa. Nykyisen opetussuunnitelman ei katsottu huomioivan tarpeeksi realistisesti lukioden ajallisia, teknisiä tai muunlaisia valmiuksia, joilla vastata OPSin velvoitteisiin. Kurssisisältöjen ja -vaatimusten katsottiin paisuneen niin suuriksi, että niiden nähtiin kuormittavan liiaksi. Ehdotukseksi annettiin kurssimäärän vähentämistä sekä pakollisten kurssien sisällön muuttamista sellaiseksi, että siitä olisi hyötyä ja motivaatiota opiskelijalle jo opiskeluaikana. Teknologiakeskeisyydestä haluttiin pienessä osassa vastauksia pois.
- Monialaisuuden ja ilmiöoppimisen ei ollut katsottu toteutuneen eikä nykyisen ylioppilaskoeuudistuksen alla sen katsotakaan toteutuvan. Moni vastaajista näki laaja-alaisuuden jäävän ylimääräiseksi kovien jatko-opintovaatimusten paineiden alla. Oppiaineiden tasa-arvo tulisi vastaajien mukaan turvata esimerkiksi jakamalla pakollisia kursseja ainekohtaisesti tasan ja lisäämällä valinnaisuutta. Taideaineiden lukiodiplomit haluttiin turvattavan lakisääteisesti.
- Vaikka osaltaan lukiokohtaiset opetussuunnitelmat nähtiin turvatuksi, niiden laatimiseen kaivattiin selkeämpiä ohjeita ja apua. Opetussuunnitelmiin kaivattiin konkreettista mallia, niiden laatimisiin tarvittiin aikaa ja niiden sisältöön kaivattiin vielä enemmän turvattua paikallisuutta. Yleisten linjausten ja paikallistason opetussuunnitelman rajantekoon kaivattiin selvyyttä.

1.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Suurin osa kommenteista keskittyi erityisesti tässä osiossa OPSin päivittämisen aikatauluun. Vastaajat kokivat olevansa jääviä vastaamaan, koska he eivät olleet saaneet tarpeeksi aikaa kokeilla opetussuunnitelman sisältöjä käytännössä. Vastaajat kokivat, ettei kentällä saatuja tuloksia pystytä hyödyntämään nykyisellä aikataululla, vaikka opettajien kokemusta ja tietotaitoa tulisi enenevässä määrin hyödyntää opetussuunnitelmaa laadittaessa.
- Opetussuunnitelmaan kaivattiin valtakunnallisella tasolla perusteellisuutta siihen, miten asetettuihin tavoitteisiin on todellisuudessa mahdollista päästä. Esimerkiksi valinnanvapauden toteutumiseen kaivattiin riittävästi ohjeistusta nimenomaan opiskelijan kannalta.
- Edellisen kommentin tapaan vastauksista moni korosti oppimisen tuen selkeää ohjeistusta. Esimerkiksi oppilaanohjaukseen, ryhmäkokoihin sekä oppimisen tavoitetasoihin haluttiin selkeitä määritteitä. Lukion lähtökohtana nähtiin oppimaan oppimisen, johon kaivattiin erityisesti resurssien varausta.
- Opetussuunnitelman laatimisessa täytyy vastaajien mukaan yleisesti huomioida sen mallinnettavuus paikallisella tasolla. Näin turvataan yhtenäinen ja tasapuolinen yleissivistys valtakunnallisesti. Opetussuunnitelmaan kaivattiin tiiviyyttä ja selkeyttä. Aihekokonaisuuksien teemoja ehdotettiin siirrettäväksi erillisistä oppiaineista koulun arvoihin.
- Opetussuunnitelman toivottiin korostavan lukion yleissivistävää tehtävää eikä painottaakaan jatko-opintoihin valmentautumista, kuten nykyisellään koettiin. Arviointiin toivottiin maltillisuutta ja selkeyttä niin tavoitteellisuuden kuin monipuolisuudenkin osalta.
- Lukiodiplomit tulisi erään vastaajan mukaan siirtää yo-kokeiden yhteyteen. Maailmankansalaisuutta erityisesti katsomuksellisilta kannoilta toivottiin lisättävän kieliin. Nuoren hyvinvointia haluttiin konkreettisemmin keskiöön.

- Opetussuunnitelmien paikallistasoiseen laatimiseen ehdotettiin järjestelmällisempää seuraamista, jota voitaisiin hyödyntää esimerkiksi tutkimuksessa. Myös yhteistyötä eri lukioiden välille erityisesti OPS:ien laatimisessa ehdotettiin.

2 Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

Tehtävä – Arvoperusta

2.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Vastaukset olivat vahvan yhtenäisiä. Ehdottomasti suurimpana vahvuutena tässä osiossa pidettiin lukiokoulutuksen yleissivistävän tehtävän esiintuomista. Myös humaniksi kuvailtua arvoperustaa pidettiin kattavana ja toimivana, ja sen toivottiin pysyvän vähintäänkin yhtä monipuolisena ja laajana. Arvoperusta koettiin onnistuneeksi.
- Osion määrittelyä kuvailtiin selkeäksi ja perusteelliseksi. Sen puitteissa koettiin olevan helppo toimia konkretian tasolla. Tavoitteet oli vastanneiden mukaan hyvin kuvailtu.
- Laaja-alaisuudelle annettiin kiitosta, samoin lukiokoulutuksen jatko-opintoihin valmentavan tehtävän kuvailulle. Tietoyhteiskunnan vaateille toivottiin vahvempaa valmistautumista esimerkiksi tiedon vastaanottamisen ja etsimisen osalta.
- Opiskelijan elämäntielle annettavia eväitä nähtiin tuodun OPSissa esiin mallikkaasti. Opiskelijalle tärkeitä taitoja ja näkökulmia olivat muun muassa kestävä elämäntapa, moniulotteinen maailmankuva, yksilöllisyys, yhteisöllisyys sekä tasa-arvo.

2.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Osioon kaivattiin konkretiaa suhteessa laajoihin ja abstrakteihin arvoihin. Tekstiin kaivattiin käytännön otetta. Nykyinen arvoperusta nähtiin liian ideologisena eikä kosketusta lukionuorten arkeen löydetty. Arvoperustassa esitettyjen arvojen esittelyjärjestykseen esitettiin myös muutosta niin, että ekologisuus ja suvaitsevaisuus nousisivat korkeampaan asemaan. Vastaajat ehdottivat myös arvoperustan rohkeaa karsimista ja tiivistämistä.
- Opiskelijan elinikäistä oppimista, oman itsensä löytämistä ja toiveikkuutta tulevaisuuden suhteen haluttiin vahvistaa entisestään. Tähän myös kaivattiin käytännön ratkaisuja erityisesti talouselämän paineen osalta. Opiskelijoille haluttiin turvata taloudesta riippumaton opintopolku ja mahdollisuudet. Erityisesti rauhan, sisäisen motivaation ja turvallisuudentunteen takaaminen koettiin tärkeiksi antaa opiskelijoille. Kysymyksiin tasa-arvon toteutumiseen erityisesti opiskelijoiden laitehankintojen kannalta vaadittiin ratkaisuja ja selkeitä linjoja opetussuunnitelmaan.
- Oppiaineiden välille kaivattiin parannusta tasapuolisuuden kannalta. Toisaalta lukion opetussuunnitelman toivottiin vastaavan paremmin korkeakoulujen pääsyyvaatimusten asettamiin paineisiin, joita opiskelijat kokevat ja joihin he kurssivalinnoillaan vastaavat. Jatko-opintovalmiuksia haluttiin parantaa ja yhteistyötä koulujen ja korkeakoulujen kanssa lisätä.
- Kriittistä, itsenäistä ajattelua haluttiin tukea pelkän faktan omaksumisen sijaan. Kestävän kehityksen ja ympäristötietoisuuden merkityksiä nostettiin esiin ja niiden merkitystä muiden arvojen välttämättömänä perustana korostettiin. Opetussuunnitelmaan kaivattiin myös oppien suuntautumista työelämään eikä pelkästään yo-kokeisiin esimerkiksi verkostoitumisen kautta.
- Kurssien valintaan ehdotettiin entistä suurempaa valinnanvapautta. Toisaalta pakollisia kursseja haluttiin jakaa tasaisesti kaikkien aineiden kesken, jotta pakollisuus ei laittaisi aineita arvojärjestykseen.
- Lukion opetussuunnitelman ei koettu yksin ratkaisevan lukiokoulutuksen tehtävien ongelmia, vaan ensiaskeleet haluttiin taata esiopetuksen ja perusopetuksen aikana. Tämän sisäistämiseen nimenomaan lukion opetussuunnitelmaan ei annettu ratkaisuja.

- Yrittäjäelämää haluttiin tuoda rohkeammin esiin peruskoulun, lukion ja korkeakoulun synnyttämässä jatkumossa.
- (Kriittinen) lukutaito haluttiin vahvemmin mukaan, samoin identiteettikasvun kannalta toivottiin erityisesti seksuaali- ja sukupuoli-identiteetteihin kiinnitettävän huomiota nykyistä enemmän samoin kuin suvaitsevaisuuteen.
- Lukiokoulutuksen yleissivistävän tehtävän koettiin joka tapauksessa olevan vaarassa opetussuunnitelmaan kirjatusta perusteista huolimatta. Korkeakoulukriteerien koettiin vahingoittavan lukion sivistystehtävää tuotteliaisuuden nimissä. Opiskelijoiden tavoitteellisuuden nähtiin ohjautuvan liiksi juuri näiden kriteerien mukaan. Nämä asiat koettiin tärkeiksi ottaa mukaan myös opetussuunnitelmaa laadittaessa.

2.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Suurin osa vastaajista toivoi huomion keskittämistä käytännön tason toteutukseen ja abstraktien arvojen konkretisoimiseen. Opetusalan ammattilaisten kokemustietoa ehdotettiin kartutettavan vaalivuosittain.
- Lisäksi suurin osa vastaajista oli huolissaan lukiokoulutuksen liiallisesta linkittymisestä korkeakoulujen pääsykoevaatimuksiin, ja humanististen arvojen ja yleissivistyksen toivottiin ehdottomasti ylittävän talouselämän vaatimukset. Lukion yleissivistävä tehtävä haluttiin säilyttää.
- Kestävän kehityksen ja muiden ympäristöarvojen toivottiin nousevan entistä keskeisempään rooliin.
- Lukiokoulutuksen tehtäviin toivottiin yhteyttä työelämän ja siinä vaadittujen taitojen kanssa.
- Opiskelijan psykososiaalisessa kasvussa huomioitiin itsesäätelytaitojen hallinta, tunnetaidot ja epäonnistumisen käsittelytaidot sellaisiksi taidoiksi, jotka tulisi erityisesti opetussuunnitelmassa huomioida.

- Painottamattomuus oppiaineiden arvostuksessa ja sitä varten taideaineisiin erikoistumisen mahdollistaminen nousivat esiin vastauksissa. Toisaalta oppiainelinjojen valitsemista ei haluttu aikaistaa nykyisestä.
- Erityisesti yksilölliselle ohjaukselle haluttiin huomiota OPSissa.
- Myös nuorten näkökulma haluttiin osaksi opetussuunnitelman uudistusta. Nuorilta kaivattiin mielipidettä opetussuunnitelmasta tekstinä.
- Tekstin sanavalintojen sukupuolineutraaliudesta muistutettiin. Kaivattiin lisäksi vahvempaa muotoilua, josta korostuisi kriittisen lukutaidon merkitys.
- Ilmiöopetuksen tavoitteeseen kaivattiin kovasti konkretiaa toteuttamisessa, välineitä valtakunnallisella laajuudella.

3 Opetuksen toteuttaminen

*Oppimiskäsitys – Opiskeluympäristöt ja -menetelmät – Toimintakulttuuri –
Opintojen rakenne*

3.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Päällisin puolin opiskelijan roolia itseohjautuvana, aktiivisena ja yksilöllisenä oppijana pidettiin erinomaisena. Opiskelijälähtöisyys nähtiin tämän osion vahvuutena.
- Suurin osa vastaajista piti nykyisen opetussuunnitelman oppimiskäsitystä monipuolisena, kattavana ja ihanteellisena. Oppimiskäsityksen kuvaus oli vastaajista selkeä ja käyttökelpoinen. Sen jatkuvuuden käsite oli vastaajista realistinen. Sen nojautuminen itseohjautuvuuteen ja vuorovaikutukseen oli vastaajien mukaan hyvä, mutta myös vuorovaikutuksellisen ja positiivisesti motivoituneen ideaaliopiskelijan realistisuutta pohdittiin. Vastauksista nousi esiin kysymys siitä, miten opiskelijat, jotka eivät tähän muottiin sovi, huomioitaisiin oppimiskäsityksessä ja sen käytännön toimissa.
- Ilmiöoppimista pidettiin hyvänä uudistuksena lukioissa, mutta sen käytännön toteutukseen kaivattiin selvyyttä ja sen toteuttaminen haluttiin keskittää lisäkursseihin. Perusopetuksen ei haluttu kärsivän ilmiöajattelusta.
- Oppimisympäristöt oli OPSissa ymmärretty monipuolisena, mistä vastaajat pitivät. Toimintakulttuurin nähtiin toimivan ainakin teorian tasolla. Oppimisympäristökäsityksestä kiiteltiin sitä, että opetusta tapahtuu myös koulun ulkopuolella, vaikka tämän nähtiinkin osaltaan lisäävän lukioiden eriarvoistumista.
- Yhteistoimijuus oppimisessa oli vastaajista hienoa. Opettajille ja lukioille oli koettu annetun tarpeeksi tilaa toteuttaa opetussuunnitelmaa parhaaksi katsomallaan tavalla. Opettajien autonomian säilyttämistä arvostettiin.
- Työelämätaitoja, sukupuolittuneita asenteita sekä käytänteitä oli tuotu OPSissa vastaajien mukaan hyvin ilmi.

- Osion ilmaisuun kaivattiin parannusta vanhahtavaksi koetun kielen ja koukeroisen esitysmuodon osalta.
- Vastaajista osa ei haluaisi, että tätä osiota päivitetäisiin liiaksi, sillä sen kokonaisuus on opetussuunnitelmassa saatu nykyiseltään erinomaiselle mallille.

3.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Seuraavat katkelmat haluttaisiin lisätä jokaisen lukion OPSiin:
 - "Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Jaksojen temaattinen toteutus voi luoda edellytyksiä opetuksen eheyttämiseksi. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijoiden omaa toimijuutta, kehitystä ja oppimista."
 - "Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijoiden kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Koulutuksen järjestäjä edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja luo heille monipuolisia mahdollisuuksia osallistua oppilaitoksen päätöksentekoon ja toimintatapojen kehittämiseen."
- Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien osalta toivottiin todellisuudentajua ja ymmärrystä resurssipulasta. Mm. suuret ryhmäkoot, eritasoisesti jakautuva taloudellinen tilanne, käytännön järjestelyt, paikalliset mahdollisuudet ja heterogeeninen opiskelijajoukko nähtiin tämän kannalta ongelmana.
- Oppimiskäsityksessä ei osan mielestä ollut huomioitu tarpeeksi lukioikäisten erilaisia kehitysasteita ja erivauhtista kasvua. Erilaisia oppimiskäsityksiä ja toimintakulttuureja toivottiin edes mainittavan, jotta niihin osattaisiin opetuksessa varautua. Koettiin, että nuoria työnnettiin yhteen itseohjautuvaan, sosiaaliseen, orientoituneeseen malliin, joka ei ole ainoa tapa toimia yhteiskunnassa eivätkä kaikki nuoret siihen sovi.
- Digitaalisiin kaivattiin konkreettisia tavoitteita, joita koulut voisivat lähteä oppiaineittain toteuttamaan.

- Opiskelumenetelmiä ja opiskelijälähtöisyyttä oli osan vastaajista mielestä korostettu liiaksi. Menetelmien sijaan toivottiin kiinnostusta oppimiseen ja opiskelijälähtöisyyteen selvää luottamuksen osoitusta opettajien ammattitaitoa kohtaan opetusmenetelmien valinnassa.
- Yhteisöllisyyttä tulisi korostaa yksilöllisyyden lisäksi. Vuorovaikutustaidot nostettiin yhtä korkeaan arvoon kuin itsenäinen työskentely. Ryhmäytymiseen toivottaisiin parannusta. Opiskelijoiden itseohjautuvuuteen ja opiskelutaitoihin luotetaan vastaajien mielestä liikaa. Opiskelijoilla ei nähdä olevan vielä niitä taitoja, joita perusteissa heiltä oletetaan.
- Opetuksen kiintopistettä haluttiin tarkentaa ja konkretisoida oppimisympäristöjen määritelmää. Kestävä kehitys, yhdenvertaisuus ja digitaalisuus tuotiin tärkeinä teemoina esille. Oppiaineiden pakollisia sisältöjä tulisi vastaajien mukaan karsia, mikäli osion sisältöjä haluttaisiin realistisesti toteuttaa.
- Oppiaineiden väliseen integraatioon kaivattiin sellaisia vaatimuksia, että niitä olisi edes jossain määrin mahdollista toteuttaa.
- Opiskelijan yksilölliseen kohtaamiseen ei vastaajien mielestä ole nykyiseltään OPSin toteuttamiseen tarvittua aikaa. Opiskelijoille nähtiin työnnettävän liian paljon vastuuta liian suuresta osasta opintojaan ja tulevaisuuteen suuntaavista poluista. Opiskelijan aktiivisen roolin tukemiseen kaivattiin resursseja tai niiden puutteen huomioimista.
- Toisaalta opintojen rakenne oli vastaajien mielestä kuvailtu liian laajasti, toisaalta vapauksia opetuksen toteutukseen kaivattaisiin jatkossa vielä enemmän. Tulevaisuuteen suuntaavaa toimintakulttuuria toivottiin.

3.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Useiden vastaajien mukaan niin opiskelijan kuin koulun omat kompetenssit tulisi huomioida entistä paremmin OPSissa. Opintojen nykyisen rakenteen ei nähty tukevan opiskelijan työmäärää eikä siten motivoivan. Kurssien suorituspisteiden jakautuminen ei ole vastausten mukaan oikeassa suhteessa kurssien vaativuustasoon nähden. Opiskelijoiden kehityspsykologiset vaiheet – ja erityisesti niiden erot yksilöissä – tulisi huomioida. Lukion

yleissivistävästä puolesta oltiin huolissaan, ja korkeakoulujen paine yo-tutkintojen kannalta nähtiin rauhallisen kasvun ja kypsytymisen pakottamisena, sillä nuoriin kohdistuu nykyiseltään vastaajien mukaan liian aikaiset paineet ammatinvalinnan ym. suhteen. Lukion sisällöt keskittyvät nykyiseltään liiaksi juuri yo-kokeisiin. Oppilashuollon arvon nousua toivottiin.

- Opettajien voimavarojen ja jaksamisen tukeminen tulisi myös nousta esiin. Lukioiden todelliset erot resursseissa tulisi ilmetä jo OPSissa eikä perusteita saisi rakentaa ns. huippulukioiden heijastamassa valokeilassa.
- Oppimisympäristöjen monimuotoisuudesta oltiin montaa mieltä. Toisaalta korostettiin miljööajattelun eriarvostavaa vaikutusta, toisaalta digitaalisuuden toittamista haluttiin hillitä. Digitaalisuuden osalta nostettiin esiin se, miten esim. epilepsiaa tai migreeniä sairastavat opiskelijat huomioidaan suoritustapavalinnoissa. Opiskelijoiden erityislaatuista korostettiin. Oppimisympäristön vaihtelun nähtiin olevan teennäistä ja vievän huomiota itse opeteltavalta asialta. Virtuaalitodellisuusteknologiaa haluttiin rantauttaa lukioihin.
- Lukio-opintoihin kaivattiin entistä selkeämpää rakennetta, joka tukisi valinnanmahdollisuutta ja sovellettavuutta. Tällä haluttiin turvata lukioiden tasa-arvoisuus keskenään. Opintojen rakenteeseen kaivattiin lisäksi ohjeita siitä, miten opintojen edistymistä todellisuudessa voi seurata.
- Ilmiöopetuksen konkretisointia korostettiin tässäkin osiossa. Ilmiökurssien toteutumismahdollisuuksia haluttiin tuettavan jo OPSissa. Nostettiin esiin se, miten korkeakoulu-uudistus yo-kokeiden arvoa korostavasti on ristiriidassa ilmiöopetuksen antaman hyödyn kanssa. Tiukat tuntikiertokaaviot, nykyinen kurssijärjestelmä sekä yo-kokeisiin tähtäävä opetus nähtiin kaikki ilmiöpohjaista oppimista hidastavina tekijöinä.
- Velvoituksia ehdotettiin myös. Yhtäältä vaadittiin lukioon vaadittavan kypsyiden näyttökoetta lukioihin tarkoitetun pääsykokeen muodossa, sillä koettiin, ettei peruskoulutus takaa enää vaadittavaa kysyyttä. Toisaalta kaivattiin velvoittavaa lisäkoulutusta opettajille, jotta opetuksen taso pysyisi samana eikä opettajilla olisi liiaksi sananvaltaa opiskelijoiden oppimisesta. Etäopiskelua ehdotettiin pakolliseksi jokaiseen lukioon, jotta opiskelijat tutustuisivat jatko-opiskelussa tarvittaviin työskentelytaitoihin.

- Kestävän kehityksen teemaa haluttiin turvata entistä enemmän ja velvoittaa lukioita noudattamaan sentyyppistä toimintaa.
- Opetussuunnitelman vuorovaikutuksellisuutta ehdotettiin lisäävän esimerkiksi elävöittämällä tekstiä linkeillä, jotka johtaisivat paikallisiin OPSiin ja opintokokonaisuuksiin. Tämän nähtiin lisäävän avoimuutta valtakunnallisesti.

4 Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

*Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö – Ohjaus – Oppimisen ja opiskelun tuki – Opiskeluhoito
– Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä*

4.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Osion kehuttiin erityisesti opinto-ohjauksen perusteellisuutta ja siihen kiinnitettyä huomiota esimerkiksi ohjausta lisäämällä. Syrjäytyminen, eriytyminen ja henkilökohtainen tuki oli huomioitu kaikki erinomaisesti luvussa. Opiskelijan omat lähtökohdat oli vastaajien mukaan huomioitu myös hyvin, ja yksilöllisten tarpeiden huomioimisen velvoite kaikkea opetushenkilökuntaa koskevaksi nähtiin parannuksena. Tuen laajempaa pohjaa oli lisätty kiitettävästi.
- Toisaalta nähtiin, että tukitoimissa oli otettu takapakkia lainsäädännöllisesti, sillä koulun henkilökunnalta oli evätty aikainen puuttuminen ongelmiin.
- Yhteistyön korostumista kiiteltiin. Yhteistyön monipuolisuudesta, toteutumistapojen moninaisuudesta ja keskinäisen kunnioituksen kulttuurista pidettiin.
- Osion rakenne sai paljon kiitosta, ja sitä oli selkeä seurata ja siten toteuttaa. Ohjeistukset koettiin konkreettisiksi esimerkiksi kurinpitoasioissa. Kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön oli tullut selkeyttä. Osion laatimista pidettiin pohdittuna ja perusteellisena.
- Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä pidettiin tärkeitä.

4.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Päällimmäinen parannusehdotus koski erityisopetuksen nostamista erilliseksi luvukseen uuteen lukiolakiin nojaten. Erityisopetuksen vaatimukset, määritelmät, työaika, vastualueet sekä työnkuva tulisi erikseen eritellä ja ohjeistaa.

- Lisäksi tuen eri vaiheisiin kaivattiin selkeyttä. Kaivattiin selkeyttä siihen, kenellä on oikeus ja velvollisuus missäkin vaiheessa antaa tukea ja millä tietotaidoilla. Aineenopettajien velvollisuutta opinto-ohjauksessa korostettiin ja ehdotettiin, että ainekohtaisiin osuuksiin lisättäisiin tällainen velvoittava osio. Koko koulun haluttiin osallistuvan ohjaukseen. Samalla kuitenkin vastuualueiden selventämisessä tulisi vastaajien mukaan muistaa auktoriteettihierarkia (esim. ”opinto-ohjaaja ei ole opettajien esimies”).
- Ohjauksen ja opiskelijahuollon eroja haluttiin selvemiksi. Henkilökohtaista ohjausta haluttiin vahvemmin erottaa ryhmäohjauksen tarjoamasta tuesta. Myös lahjakkaimmat opiskelijat haluttiin huomioida erityistarpeiden lisäksi. Opiskelijoiden osallistamiseen nimenomaan ohjauksessa kaivattiin konkreettisempiä ohjeita.
- Varhaiseen tukeen haluttiin enemmän oikeuksia. Nykyiseltään koettiin, että koulun henkilökunnalla ei ole lakisääteisesti oikeutta puuttua tarpeeksi ajoissa havaitsemiinsa ongelmiin ja mahdollisiin vaaratilanteisiin eikä etenkään mahdollisuuksia saada konsultaatiota asiaan puuttumisesta. Yhteistyötä eri sosiaalihuollon organisaatioiden välillä kaivattiin, ja informaatiovirta koettiin pakotetun ohueksi eri organisaatioiden välillä: koulujen mahdollisuudet ottaa yhteyttä esim. poliisiin tai lastensuojeluun edes neuvoa kysyäkseen koettiin pieniksi.
- Opiskelijoiden kielellisiä valmiuksia ja kulttuuritaustoja tulisi huomioida paremmin ja mahdollisuudet äidinkielisestä opetuksesta suomi toisena kielenä opetukseen tulisi määritellä selvärajaisemmin.
- Koko koulun ohjausvelvoite haluttiin ehdottomasti kirjoitettavan konkreettisesti auki.

4.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Ohjauksen suuntaaminen myös lukionjälkeiseen elämään. Opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin ja työelämään haluttiin seurata tarkemmin. Ehdotettiin, että lukiot velvoitettaisiin auttamaan opiskelijoita ensimmäisen vuoden sujumisessa valmistumisen jälkeen. Jälkiohjauksessa haluttiin kuitenkin huomioitavan myös resurssit.

- Termistöön kaivattiin yksiselitteisyyttä ja määrittelyä esim. yhden ohjaajan / tuen antajan ohjattavien määrästä.
- Ohjauksen digitaalisista mahdollisuuksista haluttiin selvyyttä ja tv-t-ratkaisuja kehittää.
- Kodin ja koulun välisen tasapuolisen ja samaan päämäärään orientoituneen yhteistyön konkretisoimista ehdotettiin. Nykyiseltään ongelmana koettiin vanhempien motivoitumattomuus opiskelijan oppimisen edistämässä. Esitettiin kysymyksiä myös huoltajien vastuusta yhä itsenäistyvämmästä opiskelusta.
- Maahanmuuttajien erityiseen ohjaukseen kaivattiin konkretiaa.
- Tukiopetuksen sekä vertaistuen konkretisointia ehdotettiin erityisesti resurssikysymysten osalta. Resurssien huomioimista kaivattiin läpi kommenttien.

5 Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

Opetuksen yleiset tavoitteet – Aihekokonaisuudet

5.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Tässä osiossa oltiin vahvan yhtenäisiä vastauksissa. Vahvuuksina pidettiin aihekokonaisuuksien ajankohtaisuutta, ekologisuutta sekä globaaliutta. Tavoitteita pidettiin läpi vastausten perusteltuina ja yhteiskunnallisesti merkittävänä.
- Esitystapaa ja rakennetta pidettiin selkeänä, ymmärrettävänä ja monipuolisena. Realistisuuteen oltiin erittäin tyytyväisiä. Aihekokonaisuuksien määrään oltiin tyytyväisiä. Opetusmenetelmät ja valinnanmahdollisuudet olivat tavoitteisiin nähden tarpeeksi monipuolisia.
- Eettisyyteen oltiin tyytyväisiä ja tavoitteita pidettiin yleisesti sivistyskäsitystä tukevinä.
- Joiltain osin tavoitteiden korkeatasoisuutta pidettiin ainekohtaisen toteutuksen kannalta hankalana, sillä kurssien sisällön koettiin olevan jo suuri ilman yleisiä aihekokonaisuuksiakin.

5.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Ympäristötietoisuuden nähtiin olevan läpi linjan lukiokoulutuksen keskeisin tavoite tässä maailmantilanteessa. Nykyiseltään koettiin, että yhteiskunta- ja teknologia-ajattelu polkee kestäväen kehityksen ja ihmiskunnan tulevaisuuden takaamiseksi tarvittavia tietoja ja taitoja.
- Aihekokonaisuuksien ja kurssien muiden sisältöjen kokonaisvaltaiseen käsittelyyn ei vastausten mukaan ole aikaa. Ehdotettiin, että aihekokonaisuuksia tiivistettäisiin ja tavoitteita yksinkertaistettaisiin, jotta niihin voitaisiin lukiotasolla konkreettisesti tarttua. Oppiaineiden keskinäistä yhteistyötä haluttiin tukea esimerkiksi yhtenäisemmillä aihekokonaisuuksilla, ja konkretiaa keskinäisiin integraatioihin kaivattiin. Teemaopintoihin kaivattiin ratkaisumallia.

- Tavoitteiden koettiin olevan liiaksi suunnattu sellaisille opiskelijoille, jotka suuntaavat akateemiselle uralle. Uskonnon opetuksessa koettiin tehdyn liian suuria arvovalintoja.
- Toivottiin myös uskallusta poistaa liika sisältö uusimisen lisäksi.
- Aihekokonaisuuksien ja tavoitteiden suhdetta yo-kokeiden sisältöihin toivottiin yhtenäistettävän. Lisäksi ilmaistiin huolta siitä, miten tavoitteet sisäistetään, jos opiskelijoiden omat tavoitteet suuntaavat vain yo-kokeiden tuloksiin.
- Kielitaidon ja -tajan merkitystä haluttiin korostaa. Lukutaidon määrittelyssä haluttiin selkeyttä sen ylttämisestä kaikkiin aineisiin (myös liikuntaan) ja määrittymisestä tarkemmin ainekohtaisesti.
- Rakenteellisesti ehdotettiin aihekokonaisuuksien osion integroimista suoraan tavoitteisiin, aihekokonaisuuksien ja toimintakulttuurin päällekkäisyyden selvittämistä ja yleisesti asiasisällön tiivistä ilmaisua.

5.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- OPSin toivottiin tässäkin havahtuvan ympäristötietoisuuteen. Toivottiin, että aihekokonaisuudet nostettaisiin velvoittavammin esiin. Inhimillisyyttä ja ihmisyyttä tukevia termejä toivottiin teknisten termien oheen.
- Globaalia tietoisuutta vahvistavien kurssien/oppiaineiden asemasta oltiin huolissaan. Maailmanuskontojen ja -historian opettamista haluttiin lisätä. Samoin ympäristöekologisista sisällöistä haluttiin pakollisia. Maantieteen asemaa ilmastonmuutoksen tiedottamisessa korostettiin.
- Valinnaisuuden mahdollistamiseen kaivattiin tilaa esimerkiksi kurssien määrän tai ainekohtaisen erikoistumisen osalta.
- Teemaopintoja ehdotettiin pakollisiksi, mutta toisaalta niiden toteuttamiseen kaivattiin enemmän vapautta. Termien täsmällisyydestä huomautettiin, että *ilmiö* terminä on

harhaanjohtavampi ja abstraktimpi kuin *teema* tai *aihekokonaisuus*. Aihekokonaisuuksia vahvistamalla nähtiin myös oppiaineilytykset mahdollisina.

- Toivottiin tasapainoa peruskoulun tarjoaman sivistyksen ja korkeakoulujen vaatiman taitotason sovittamisessa.
- Aihekokonaisuuksien hallinnan osoittamiseksi ehdotettiin myös lukiokurssien ulkopuolella hankittua osaamista.
- Yrittäjyydelle ehdotettiin lukiodiplomia.

6 Opiskelijan oppimisen arviointi

6.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Läpi linjan nykyisten arviointikäytänteiden monipuolisuutta pidettiin erinomaisena parannuksena. Monipuolisuus peilautui vastaajien mukaan niin suoritustapoihin kuin jatkuvaan, yksilöityvään arviointiin. Arvioinnin jatkuva linja nähtiin myös merkittävänä lisänä. Prosessiaikaiseen arviointiin pyrkiminen oli vastaajista hyvä.
- Itseohjautuvuuteen kannustava yksilöllinen arviointi sekä itsearviointi saivat kiitosta.
- Kokonaisuutta pidettiin kattavana ja selkeänä suurimmalta osin, mutta vastaajista osa muistutti myös perinteisiin nojaavasta, turvallisesta arviointitavasta, jossa tuloksia verrataan yo-tuloksiin.
- Arviointiosuuden kuvauksesta pidettiin, mutta arviointikäytänteiden toivottiin olevan velvoittavammin muotoiltu kuin nykyiseltään.

6.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Arvioinnin yhdenvertaistamisen nimissä läpi linjan vaadittiin lisäohjeita ja arvosanakriteereitä. Hyvän ja hyväksytyin kuvailuihin haluttiin sisältöä. Kysyttiin, mikä katsotaan hylätyksi suoritukseksi. Valmiita arviointityökaluja (niin tietoteknisesti kuin yleisesti) vaadittiin.
- Hylättyjen suoritusten salliminen lukion suorittamisessa haluttiin lopettaa. Toivottiin käytännön muuttuvan sellaiseksi, että lukiokurssit tulisi kaikki suorittaa hyväksytyksi.
- Etenemiseste haluttiin palauttaa, sillä nykyiseltään koettiin, ettei opiskelijoilla ole kurssien etenemiseen tarvittavia aikaisemmista kursseista saatuja taitoja.

- Oppimista kehittävään arviointiin kaivattiin lisäselvyyttä. Yhteen arvosanaan täsmentyvä arviointi ja jatkuva, kannustava palaute ovat vastaajien mukaan liiaksi sekoitettavissa nykyisessä OPSissa. Käsitteiden määrittelyyn toivottiin perusteellisuutta, jotteivat palaute ja arvosana-arviointi sekoittuisi keskenään.
- Jatkuvan arvioinnin konkreettinen toteutus on vastaajien mukaan vielä epäselvää. Jatkuva arviointipyrkimys koettiin kuormittavana ja opiskelumotivaatiota laskevana. Arviointikäytännöistä tulisi tiedottaa opiskelijoille entistä velvoitetummin. Opiskelijoiden nykyisen velvoitetun työmäärän takia vastaajat eivät kokeneet, että arviointia otettaisiin vastaan. Arviointia toivottiin kuitenkin toisaalta linkitettävän yhä vahvemmin itse opetukseen eikä vain loppusuoritukseen.
- Arvioinnin monipuolistamisen seurauksena pidettiin suoritettavien tehtävien määrän kasvua ja tätä myötä työmäärän kasvua. Opettajien työmäärän ei haluttu kasvavan esimerkiksi kirjallisten arviointien kautta.
- Opintojen hyväksilukemisen käytännöt olivat vastaajista epäselviä. Osaamisen tunnistamiseen kaivattiin ohjeita.
- Ehdotettiin, että tehtäisiin velvoitettavaksi jokin muu arviointimenetelmä kuin kirjallinen arviointi. Vaikka toisaalta koettiin, että opettajien itsearvioinnin kasvu kuormittaa liikaa opiskelijoita, sen arvoa monipuolistamisen ja itseohjautuvuuden kannalta alleviivattiin.
- Toivottiin realistisuutta nykyisten resurssien puitteissa arvioinnin toteuttamisvelvoitteisiin.
- Ehdotettiin, että yksittäisten kurssien arvosanoista luovuttaisiin ja keskityttäisiin kokonaisuuksien arviointiin, jotta ei etäännyttäisi liiaksi yo-kokeista.
- Kieltenopetukseen kaivattiin taitotasosteikon selkiyttämistä sekä suulliseen kokeeseen kaksi arvioivaa opettajaa.

6.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Tähän kysymykseen vastattiin pitkälti samalla tavalla kuin edellisessä: arviointia haluttiin viedä kohti kokonaisuuksien tarkastelua (poispäin yksittäisten kurssien arvosanoista), hyväksytystä suorituksesta kaivattiin kriteereitä ja arvioinnin tasapuolisuutta haluttiin turvata. Toisaalta oppiaineiden sisällön arvioinnin pelättiin hukkuvan suurien kokonaisuuksien arvioinnin alle.
- OPSiin kaivattiin ryhmäkokojen maksimimäärän määrittystä kipeästi. Nykyiseltään koettiin, ettei arviointitavoitteita voida mitenkään saavuttaa liian suurien ryhmäkokojen tähden. Opiskelijoiden yksilöllisestä kohtaamisesta oltiin huolissaan.
- Hyvän osaamisen kuvauksiin kaivattiin kriteereitä.
- Yo-kokeiden ja lukion arviointikäytänteiden haluttiin yhtenäistettävän. Toivottiin myös, että yo-kokeissa valmistauduttaisiin monipuolisen osaamisen arviointiin.
- Suullisen kielitaidon koetta ja sen arviointia toivottiin uudistettavan. Nykyiseltään sen koettiin vanhentuneen.
- Ehdotettiin, että itsearviointi säilytettäisiin, mutta vertaisarviointi poistettaisiin.
- Itsenäisen kurssisuorituksen tai muun hyväksiluettavan osuuden kriteereitä kaivattiin.
- Numeerisesta arvioinnista oltiin kahta mieltä: toisaalta se haluttiin ehdottomasti säilyttää, toisaalta haluttiin kasvattaa oppimiseen ohjaavaa palautteen antoa.

7 Oppiainekohtaiset osat

7.1 Äidinkieli ja kirjallisuus

7.1.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Uuden opetussuunnitelman äidinkielen ja kirjallisuuden osion keskeisimpänä vahvuutena pidettiin läpi linjan sisältöjen nykyaikaistumista sekä aiheiden ajankohtaistamista. Laajaa tekstikäsitystä ja monilukutaitoa pidettiin erinomaisina määritelmänä. Uutta OPSia pidettiin monipuolisena. Audiovisuaalisuus ja kertomuksellisuus olivat tervetullut lisä sisältöihin.
- Yleisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppiaineessa onnistuneena pidettiin 6. kurssia. Sen katsottiin uudistuneen kaikkein parhaiten vastaamaan nykyajan vaatimuksia.
- Kirjallisuuden opetuksen uudistuksesta pidettiin myös. Pakollisia teoksia ei ole nimetty, joten vastaajat näkivät, että valinnanmahdollisuuksia on paljon. Joka kurssilla luettava kokonaisteos oli vastaajista erinomainen lisä. Nykykirjallisuuden nostoa pidettiin ajankohtaisena parannuksena. Kirjallisuushistorian tiivistäminen yhteen kurssiin oli osan mielestä myös hyvä.
- Oppiaineen asemaa pidettiin turvattuna ja hyvin huomioituna. Yo-kirjoitusten velvoittavuus ja aineen laaja-alaisuus olivat vastaajien mielestä selkeimmät syyt tähän. Vastaajat kokivat, että nykyiset aihekokonaisuudet velvoittivat myös muiden aineiden opettajia oman aineensa kielitietoiseen tarkasteluun. Oppiaineyhteyksiä pidettiin äidinkielen ja kirjallisuuden osalta mahdollisina toteuttamisen kannalta, mutta osa koki, ettei sitä ole kuitenkaan tapahtunut tarpeeksi.
- Kurssikuvauksia pidettiin selkeinä ja raameja tarpeeksi rajoittavina, jotta niitä oli helppo seurata, ja niin väljinä, että ne mahdollistivat hyvin monipuolisen toteutuksen. Erityisesti 4. kurssi sai paljon kiitosta selkeydellään.
- Aineen arvioinnin monipuolisuutta pidettiin onnistuneena ja helppona toteuttaa.

- Keskeisimpien sisältöjen – kieli, kirjallisuus, kirjoittaminen, puhuminen ja lukeminen – nähtiin osana kaikkia kursseja ja niiden taitamisen harjoittamista hienona jatkumona läpi lukion.
- Erilaiset tekstilajit – erityisesti mediatekstit – olivat saaneet kiitettävästi huomiota nykyisessä OPSissa.

7.1.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Läpi linjan vastaajat kokivat, että nykyinen OPS on liian täyteen ahdettu nimenomaan äidinkielen ja kirjallisuuden osalta. Laaja-alaisuuden, kurssien sisältömäärien, lisäkoulutuksen puutteen sekä pakollisten kurssien vähyyden tähden koettiin, että asioiden käsittely on pintapuolista, sirpaleista, luettelomaista sekä aivan liian ylimalkaista.
- Ratkaisuksi paisuneelle sisällölle ehdotettiin joko sisällön karsimista uuden tieltä tai pakollisten kurssien lisäämistä. Äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärää verrattiin pitkän matematiikan oppimäärään ja sen kurssimäärään. Myös äidinkieleen ja kirjallisuuteen kaivattaisiin yhtä monta pakollista kurssia. Aikaa kaivataan niin lisäkoulutukseen kuin kurssien toteutukseen.
- Kirjallisuushistorian opetuksen muutos herätti vastarintaa. Klassikkoteosten, länsimaisen kirjallisuuden sekä erityisesti kotimaisen kirjallisuuden asemista oltiin huolissaan.
- Teksti-termi on vastaajien mielestä saanut liian suuren aseman. Ydinasioille haluttiin selkeämpää rajausta.
- Perustaitojen harjoittelu on vastaajista jäänyt suurten kokonaisuuksien alle. Kirjoittamiselle ja erityisesti kielenhuollolle kaivattiin kipeästi omaa paikkaansa kurssien joukossa.
- Puheviestinnälle haluttiin varmempi asema, ja sitä perusteltiin muiden aineiden tavoitteilla sekä OPSin yleisillä tavoitteilla.
- Asiasisältöjen kehittyminen oli osan mielestä epäonnistunut ja nykyiseltään samoja teemoja lähinnä kerrataan jatkumona kehittyvän oppimisen sijaan.

- 5. kurssi koettiin liian täytenä ja toteuttamiskelpoisuudeltaan mahdottomana. 1. ja 2. kurssien sisältöjä on vastaajista liian aikaista käsitellä niin varhaisessa vaiheessa lukiota.
- Yo-tutkinnon kirjoitustaidon kokeen koettiin tappavan luovuuden eikä esseekirjoitukselle ollut motivaatiota.

7.1.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Vastaajat toivoivat kipeästi realistisuutta käytettävän ajan suhteen, kun OPSissa laaditaan kurssisisältöjä. Toivottiin keskittymistä pitkäjänteisen lukemisen ja pitkien tekstikokonaisuuksien kirjoittamisen oppimiseen.
- Lähtötason heikentyminen tulisi vastaajien mukaan ottaa ehdottomasti huomioon tavoitteita asettaessa tai pakollisia kursseja suunniteltaessa.
- Perustaidoista oltiin huolissaan. Kielenhuolto ja kirjallisuussivistys haluttiin nostaa keskiöön.
- Osa vastaajista toivoi laajoja, selkeitä kokonaisuuksia yhtenäistämään pirstaleisia kurssisisältöjä, osa taas halusi päästä suurista aihekokonaisuuksista eroon.
- Oppiaineen nimi haluttiin vaihtaa äidinkielestä ja kirjallisuudesta esimerkiksi suomen kieleksi ja kirjallisuudeksi.
- OPSin kieleen ja ilmaisuun oli kiinnitetty huomiota. Huomautettiin konkretisoinnin ja selkeyttämisen merkityksestä asian sisäistämisen kannalta. Nykyiseltään OPSin ohjeiden koettiin olevan liian abstrakteja ja aiheuttavan siten sekaannusta ja väärinkäsityksiä.
- Puheviestintää ehdotettiin tässäkin pakolliseksi. Käsien kirjoitusta pyydettiin ainakin jossain määrin vielä säilyttämään.

- Osa vastaajista toivoi lisää nykyaikaisia sisältöjä (esim. media ja digitaalisuus), osa puolestaan halusi palata perinteisempiin aiheisiin (esim. klassikkokirjallisuus).
- Kielenhuoltoa ja kirjallisuutta puolustettiin ja niille toivottiin ehdottomasti enemmän tilaa kursseilla.
- Kuvakerronnan opettamisessa pyydettiin kuvataiteen opetuksen puolelta vastuunottoa. Ehdotettiin selkeiden yhteisten kurssien suunnittelua äidinkielen ja kirjallisuuden sekä kuvataiteen välillä.
- Nykyiseltään koettiin, etteivät lukiolaisen oikeudet laadukkaaseen opetukseen, rauhalliseen sisäistämiseen tai yleissivistykseen toteudu mahdottomien aikarajoitusten tähden.

7.2 Toinen kotimainen kieli

7.2.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Kurssisisältöjä pidettiin monipuolisina, kiinnostavina ja ajankohtaisina. Puheviestinnän ja suullisen kielitaidon korostumisia keuhuttiin. Kurssisisältöjä ja toisen kotimaisen kielen aihekokonaisuuksia pidettiin autenttisina ja valmentavan opiskelijaa hyvin globaaliin maailmaan.
- Opiskelijan yksilöllisyys oli vastaajien mukaan huomioitu, erityisesti oppimistavoissa. Arvioinnin koettiin monipuolistuneen.
- Monilukutaidon nousua arvostettiin. Tekstilajitietoisuutta sekä kielitietoisuutta keuhuttiin. Oppiaineen ylityksiä pidettiin mahdollisina.
- Kursseja pidettiin hyvinä opiskelijälähtöisyytensä tähden. Opiskelijan vahvuuksia painotetaan hyvin. Digitaalisuus on vastaajien mukaan luonnollisella tavalla mukana opetuksessa.

7.2.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Vastaajat toivoivat konkretiaa asiasisältöjen läpikäymiseen esimerkiksi kielioppiasioiden kannalta. Kurssien sisällöt oli vastaajien mukaan kuvailtu aivan liian yleispätevästi ja tiiviisti. Ohjeistava ote puuttuu vastaajien mukaan. Nykyiseltään OPS antaa opettajille liian paljon tulkinnanvaraa. Lisäksi toivottiin yhteistyötä eri opettajien välillä ja avoimempaa tiedon jakamista.
- Opiskelijoiden lähtötaso huolestutti vastaajia. Toivottiin asian huomioimista OPSin sisältöjä laadittaessa. Ehdotettiin, että myös lukiossa voisi aloittaa toisen kotimaisen kielen, jotta myös sitä opiskelemattomat opiskelijat pääsisivät kieleen mukaan.
- Itseohjautuvuutta ja nuorten näkökulmaa kielenkäytöstä tarvitaan vastaajien mukaan lisää. Yo-kokeiden toivottiin vastaavan opetuksen sisältöä ja opetuksen sisällön vastaavan paremmin työelämässä vaadittavaa taitotasoa. Arjen kielenkäyttöä haluttiin tukea monilukutaidon ja tekstilajituntemuksen sijaan.
- Erityisesti A-ruotsin kurssijärjestykseen oltiin tyytymättömiä ja siihen esitettiin monia parannusehdotuksia. Sisältöjen käsittelyjärjestys oli nykyiseltään sekavaa ja moni asia esitelty liian aikaisessa vaiheessa. Suullista kielitaitoa korostettiin tässäkin.
- Kurssien sisältöjä toivottiin karsittavan.

7.2.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Toivottiin, että OPSia laadittaessa otettaisiin paremmin huomioon lähtötason heikkeneminen ja annettaisiin siten tilaa opiskelijoiden omalla taitotasolla tekemiselle.
- Yo-kokeesta toivottiin viestivemmän kielitaidon koetta eli kielioppiasioiden painotuksesta haluttiin siirtyä kohti viestintää. Yo-kokeen ja OPSin sisältöjen toivottiin yleensäkin olevan lähempänä toisiaan nimenomaan vaativuustasoltaan.

- OPSilta toivottaisiin selkeyttä ja tarkempaa ohjeistusta kurssien sisällöistä ja tavoitteista. Taitotasotaulukkoa haluttaisiin yksinkertaistaa ja konkretisoida, jotta olisi selvää, mitä kaikkea oppimäärän suorittaneen opiskelijan tulisi hallita. Opettajien mielipiteitä toivottaisiin kuunneltavan.
- Kurssien aihepiireistä haluttaisiin vielä enemmän aitoihin vuorovaikutus- ja arjen tilanteisiin liittyviä. Globaalius ja yksilöllisyys ovat molemmat tärkeitä ja painotettavia asioita vastaajien mukaan. Mahdollisuudet esimerkiksi suullisen viestinnän opetteluun ovat vastaajien mukaan erilaiset paikallisesti, mikä tulisi huomioida OPSissa. Toivottiin mahdollisuutta yksilöllisempään arviointiin.

7.3 Vieraat kielet

7.3.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- OPSin koettiin olevan joustava ja antavan opettajille tilaa toteuttaa kursseja parhaaksi katsomallaan tavalla. Arviointi ja sisällöt koettiin monipuolisiksi. Aihepiirit koskevat vastaajien mielestä autenttisia asioita.
- Suullisen kielitaidon korostaminen oli vastaajien mieleen. Pitkissä kielissä hyvä lisä oli suullisen kielitaidon kurssi.
- Eettisiä arvoja arvostettiin vastauksissa: kielikäsitys, ympäristössä toimimisen käytännöt, vuorovaikutustaidot, arvot ja asenteet nousivat oikealla tavalla OPSissa esiin.
- A-kielissä pidettiin kurssien nykyisestä järjestäytymisestä.
- OPSin vahvuuksina pidettiin opiskelijälähtöisyyttä, itseohjautuvuutta, yhteistyötä aineiden välillä sekä ajankohtaisuutta aiheiden suhteen.
- Kielitaidon merkitys ja kansainvälisen aktiivisuuden merkitykset nousevat kiitettävästi OPSissa.

7.3.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Vastaajista OPSin tulisi velvoittaa enemmän ajan hermolle: vaadittiin tulevaisuuteen suuntaavia sisältöjä, yhteistyöprojekteja ja kansainvälisyyttä. Opiskelijoille haluttiin painottaa aikuisen kielenkäytön piirteitä sekä vuorovaikutuksessa vaadittavaa kielitaitoa.
- Moni vastaajista halusi tehdä A-englannin 7. kurssista pakollisen vedoten kestäväen kehityksen merkitykseen nykyaikana.
- Ehdotettiin, että kieltä opiskeltaisiin yhä enenevässä määrin integroidusti muihin oppiaineisiin eikä keskityttäisi liiaksi itse kielen läpikäymiseen.
- Suullisen kielitaidon merkitystä haluttiin korostettavan.
- Muiden kielten kuin englannin asemasta oltiin kovasti huolissaan, ja OPSin toivottiin vastaavan jollakin tavalla tähän huoleen. Toivottiin velvoittavuutta useamman kielen opiskelulle. Useampaa pakollista kurssia ehdotettiin.
- Kurssikohtaisia sisältöjä haluttiin karsia, jotta käytettävissä oleva aika riittäisi niiden läpikäymiseen. Yo-kokeiden ja lukiovaatimusten toivottiin lähentyvän. Taitotasoa pidettiin lukioon tultaessa alhaisena, ja tämä haluttiin huomioida myös OPSissa.
- Kurssien nimille toivottiin päivitystä, jonka myötä kurssisisällöt aukeaisivat paremmin. Englanti haluttiin erotella selvemmin sisältönsä, arviointinsa, tavoitteidensa ym. kannalta muista A-kielistä. Kurssien sisältökuvaukset koettiin liian ympäröiksi.
- Vertaisarvioinnin koettiin saaneen liikaa arvoa.

7.3.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Opiskelijoiden eriyttämiseen kaivattiin varmistusta. Yksilölähtöisyyteen kannustettiin.

- Englannin integrointi osaksi muita oppiaineita sekä englanninopettajien jalkauttaminen eri oppiaineisiin haluttiin varmistaa tulevassa OPSissa.
- Realistisuus pyydettiin muistamaan OPSin suunnittelussa: ryhmäkoot ja kurssiajat koettiin kaikista suurimmiksi haasteiksi OPSin toteuttamisessa.
- Lyhyiden kielten valitsemiseen kaivattiin motivaatiota OPSin puolelta. Nykyiseltään koettiin, että lyhyet kielet (B3) ovat täysin valinnaisia opiskelijoille, mikä kannustaa ainoastaan englannin ja ruotsin/suomen opiskeluun.
- Yo-kokeen ja opetuksen toivottiin keskustelevan jatkossa paremmin keskenään ja OPS nähtiin tässä selvänä välineenä siihen. Opetushenkilöä toivottiin hyödynnettävän paremmin OPSin laatimisessa.
- Kielten taitotasotaulukosta toivottiin OPSiin selkeämpää versiota opiskelijoille.
- Kielten eri rekisterit haluttiin nostaa paremmin esiin. Tiimityöskentelylle toivottiin selkeämpää asemaa.
- Kaksoisarviointia ei haluttu OPSin. Osa vastaajista toivoi suullisen kielitaidon kurssin poistuvan.

7.4 Matematiikka

7.4.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Yleisesti sisältöjä pidettiin hyvinä niin pitkässä kuin lyhyessäkin matematiikassa. Pitkässä oppimäärässä kiiteltiin trigonometriaan varatun ajan lisäämistä sekä digitaalisuuden hyödyntämistä matemaattisen ajattelun välineenä. Myös havainnollistaminen koettiin hyvänä lisänä. Kurssit 6–9 nähtiin toimivana jatkumona. Lyhyessä matematiikassa talousmatematiikan kurssi oli otettu erinomaisesti vastaan. Opiskelijat olivat kokeneet, että

kurssien 5 ja 6 sisällöt olivat hyvin linjassa arjen taitojen kanssa. Derivaatan pakollisuudesta luopuminen nähtiin parannuksena lyhyessä matematiikassa.

- Yhteinen kurssi pitkän ja lyhyen matematiikan välillä oli koettu hyvänä vaikkakin laajana.
- Kurseja koettiin olevan sopiva määrä matematiikan tavoitteiden saavuttamiseksi. Aihealueet koettiin selkeiksi ja perusteellisiksi. Tilastotieteen paluu oli otettu hyvin vastaan.
- Jatkuva arviointi ja prosessin vaikutus arviointiin koettiin niin lyhyessä kuin pitkässäkin matematiikassa hyvänä uudistuksena.
- Matematiikan koettiin muuttuneen soveltavammaksi oppiaineena, mikä nähtiin parannuksena esimerkiksi luovan ajattelun kannalta.
- Kurssien järjestyksistä pidettiin molemmissa oppimäärissä. Erityisesti lyhyen matematiikan koettiin muuttuneen jatkumoksi, josta opiskelijat saavat oikeanlaisen kokonaiskuvan.

7.4.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- MAY1-kurssi sai kritiikkiä eniten. Vaikka kurssin tavoitteesta pidettiin, se koettiin käytännössä sirpaleiseksi. Vastaajista kurssi on liian täynnä sisältöä, opiskelijoiden taitotasoa ei saa sovitettua yhteen ja kurssiin kaivataan selvyyttä ja ytimekkyyttä (esim. lukujonot pois). Ehdotetaan, että kurssiin sisällytettäisiin yhtälön ratkaisua enemmän. Kurssin koetaan toimivan päivänvastaisella tavalla kuin olisi tarkoitus ja pitkää oppimäärää valitaan entistä huonommin. Osa vastaajista toivoo, että kurssista luovutaan kokonaan.
- Pitkään matematiikkaan toivottiin käytännön kurssia. MAA12 nähtiin irrallisena ja epämotivoivana. MAB4:ssä oli myös ongelmia ja hajanaisuutta.
- Koulutusta sekä opiskelu- ja arviointityökaluja kaipaillaan päivitetymmin. Digitaalisiin mahdollisuuksiin kaivataan apua ja kurssien sisältöjä soveltavammiksi.

- Ohjelmointia ja siihen sisältyvää matematiikkaa ehdotettiin osaksi ainakin pitkää oppimäärää.

7.4.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Kaivattiin parannusta tietotekniikan ja matematiikan tavoitteiden toteutettavuuden välille. Digitaalisuuden koettiin hidastavan nykyiseltään ymmärryksen syntyä. Kaivattiin ohjeistusta siihen, mitä tulee osata ilman ohjelmien apua ja missä voi nojata tietotekniikkaan.
- Osa vastaajista kaipasi OPSilta keskittymistä kokonaisuuksiin, osa taas yksityiskohtaisuutta.
- Pitkään matematiikkaan ehdotettiin tilasto-/talousmatematiikkaa.
- MAY-kurssiin vastaajat halusivat ryhtiä ja selkeämpiä sisältöjä, jotka todella tukisivat matemaattisen kiinnostusta ja vahvistaisivat opiskelijoiden itsevarmuutta aineessa. Nykyiseltään esimerkiksi tietotekniikan ohjelmien käyttö pitkän matematiikan puolella säikäytti opiskelijoita lyhyen matematiikan kursseille. Kurssilla haluttaisiin vahvistaa opiskelijoiden perustaitoja ja soveltavia valmiuksia.
- Muistutettiin oppiaineiden rajat ylittävästä opetuksesta myös matematiikassa.
- Lukion ja korkeakoulujen välistä kuilua tulisi vastaajista kaventaa ja yo-kokeet eivät saisi digitaalisuudellaan liaksi määrätä kurssien sisältöä.
- Kurssien sisältöihin kaivattiin tasapainoa (osa liian keveitä, osa liian täynnä asioita).
- OPSiin haluttiin kurssikohtaisia ohjeistuksia matematiikan sovellettavuudesta.
- Ohjelmointia ehdotettiin osaksi matematiikan opetusta.

7.5 Biologia

7.5.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Kokonaisuudessaan nykyiseen kurssijärjestykseen oltiin erittäin tyytyväisiä. Suurta kiitosta sai ympäristöekologisuuden pakollisuus, ja sen koettiin vastaavan hyvin nykyaikana tarvittavaan ajatteluun ja kestävän kehityksen ongelmiin.
- Kurssisisältöjä pidettiin monipuolisina, ja opiskelijoilta oli saatu hyvää palautetta. Valinnaisuuden koettiin osassa vastauksista nousseen. Opiskelijoiden koettiin kiinnostuneen oman arkensa kautta biologiasta ja näkevän sen vaikutuksen myös luokkahuoneen ulkopuolella.
- Biologian korostaminen tutkimuksellisena käytännönaineena oli vastaajien mukaan merkittävä parannus. Tutkimusten sisällyttämistä kaikkien kurssien osaksi keuhuttiin. Tärkeitä parannuksia olivat kokeellisuus, ilmiöpohjaisuus ja tv:n tuominen osaksi oppiainetta.
- BI2 ja BI4 pidettiin loogisina kokonaisuuksina.

7.5.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Sisältöjä tulisi erityisesti nykyisen tutkimuksellisen otteen myötä karsia. Moni kritiikeistä kohdistui resurssipulaan.
- 1. kurssi sai kritiikkiä hajanaisuudestaan. Sen koettiin lähinnä kertaavan sekavasti peruskoulun sisältöjä. Valinnaisiin kursseihin haluttiin lisää genetiikkaa. Lajituntemusta haluttiin sisäistää pakollisiin kursseihin. Kaikkien kurssien sisällöt koettiin liian tiiviiksi ja niiden käsittelymahdollisuudet liian pintapuolisiksi.
- Yhteistyö ja oppiaineyhteydet tulisi kirjata vahvemmin OPSiin osan mielestä.
- YO-kokeissa tarvittavia taitoja haluttaisiin kirjattavan selkeämmin OPSiin.

7.5.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Ehdotukset ja kritiikki kohdistuivat tässäkin resursseihin ja kurssien sisältöjen paisumiseen. Biologian merkitystä nykyajan tärkeänä aineena korostettiin.
- Ympäristöasioita haluttiin integroida entistä enemmän muihin aineisiin ja oppiaineiden välistä yhteistyötä kehittää.
- Aineeseen kaivattiin aiheittaista tuntijakoa. Perusasioiden pysyvyydestä – ja siten niiden oppimisen merkityksestä – muistuteltiin.
- Biologiaan ehdotettiin kolmea pakollista kurssia.

7.6 Maantiede

7.6.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- OPSin vahvuutena maantieteen kannalta oli vastaajien mukaan ajankohtaisuus ja kiinnostavuus. Vastaajat kokivat, että opiskelijat kiinnostuivat oppiaineesta herkemmin 1. kurssin ansiosta. Kurssi kannustaa ilmiölähtöisyyteen, aktiivisuuteen ja yhteiskunnallisuuteen. Toisaalta kurssin sisällön koettiin olevan liian sekava ja kurssin ylipäänsä täynnä. Yksinään kurssi ei anna vastaajien mukaan tarvittavia maantieteen taitoja.
- Maantieteen pakollisen kurssin koettiin olevan tarpeeksi laaja, jotta se eroaisi peruskoulun sisällöistä. Maantieteen laaja-alaisuus oli tuotu hyvin esiin.
- Syventäviä kursseja pidettiin selkeinä, rajattuina kokonaisuuksina. Geomedian käsittely koettiin parannuksena. Tietotekniikan merkitys oli toteutunut hyvin.

7.6.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Suurin uudistustarve koski 1. kurssin sisältöä ja luonnetta. Moni vastaajista oli sitä mieltä, että riskeihin keskittyvä kurssi on nurinkurinen valinta lukion ainoaksi pakolliseksi maantieteen kurssiksi. Vastaajista opiskelijoilla ei ole tarvittavaa tietopohjaa tai käsitteellisiä työkaluja, jotta he voisivat ymmärtää kurssin sisällöstä mitään. 1. kurssia pidettiin sekavana ja luotaantyöntävältä.
- Luonnonmaantiede toivottiin siirrettäväksi 1. kurssia ennen, koska sen sisältöä tarvitaan akuuteimmin riskejä käsittelevää kurssia varten.
- Vastaajien mukaan maantieteeseen on välttämätöntä saada kaksi pakollista kurssia, jotta opiskelijat saavat nyky maailman tilanteeseen tarvittavan yleissivistyksen.

7.6.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Kysymyksen vastaukset toistivat paljon edellisen kysymyksen vastauksia. Kurssimäärään ja -järjestykseen oltiin tyytymättömiä, maantieteen arvosta oltiin huolissaan ja selkeämpiä kurssikuvauksia ja ohjeita kaivattiin.

7.7 Fysiikka

7.7.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Vahvuuksina kautta linjan pidettiin nykyisessä OPSissa fysiikan kokeellisuutta ja siihen sovellettua tietotekniikkaa. Kokeellisuuden koettiin havainnollistavan ja arkipäiväistävän fysiikkaa innostavalla tavalla. Tietotekniset ohjelmistot olivat päivittävä lisä.
- Kurssit koettiin monipuolisina ja niiden sisällöissä oli sopivasti tilaa kokeellisuuden mukaan tuomiselle. 1. pakollinen kurssi oli toimiva ja osan mielestä tuki hyvin matematiikkaa erityisesti niiden opiskelijoiden osalta, jotka suorittivat vain pakolliset kurssit.
- Opetuksen kuvailuun, tavoitteisiin ja arviointiin oltiin tyytyväisiä.

7.7.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Asiasisältöjen vaatimustasoa haluttaisiin nostaa. Toisaalta laskennallisuuteen vaadittiin paneutumista, jotta jatko-opintovalmiudet pysyisivät tarpeeksi korkealla tasolla, toisaalta sitä haluttiin nimenomaan keventää, jotta kaikki opiskelijat pysyvät opetuksen perässä.
- Kurssien sisältöjakoon oltiin tyytymättömiä. FY4 sai kritiikkiä täysinäisyydestä, FY5 liiasta keveydestä ja FY6 sekalaisesta ja vaikeasta sisällöstä. Erityisesti valon erottaminen aaltoliikkeistä tuntui vastaajista kummalliselta ratkaisulta.
- Mekaniikan käsittelyä haluttiin aikaistaa.
- Fysiikan pakollisen kurssin tavoitteisiin kaivattiin vahvempaa linjausta. Osa vastaajista koki, että koko oppiainetta tulisi opettaa valinnaisena aineena.

7.7.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Kurssit eivät vastaajien mielestä muodosta selviä kokonaisuuksia tai jatkumoa. Kurssien järjestykseen ja sisältöjakoon tarvitaan selvyyttä.
- Jatko-opintovaatimuksia ja lukion tavoitteita tulisi lähentää. Fysiikan taitotasovaatimuksia ja opetuksen vaikeustasoa ei saisi laskea enää.
- Ohjelmistojen opettelulle kaivattiin selvemmin rajattua tilaa kursseille.

7.8 Kemia

7.8.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Vahvuutena mainittiin kokeellisuuden ja teoreettisuuden tasapaino. Kurssijako oli toimiva ja kurssisisällöt muodostivat loogisen jatkumon.

- Oppiaineen ilmiölähtöisyyttä ja konkreettisuutta keuhuttiin.
- Tietotekniikkaa ja muita työvälineitä oli käytössä monipuolisesti.
- Johdantokurssi koettiin sopivana vaatimustasoltaan, jotta se välittäisi kemiasta yleissivistävää tietoa myös niille, jotka eivät siihen syvenny. Toisaalta ensimmäinen kurssi sai myös paljon kritiikkiä keveydestään.

7.8.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- 1. ja 2. kurssin asiasisältö oli vastaajien mukaan jakautunut epätasaisesti niin, että ensimmäinen kurssi oli liian kevyt ja toinen kurssi taas niin vaativa, että opiskelijat jättivät sen helposti kesken. Ainemäärät ja konsentraatio haluttiin sisällyttää jo ensimmäiseen kurssiin. Muitakin kurssikohtaisia sisältömuutoksia ehdotettiin.
- Kokeellisuudelle ja digitaalisuudelle haluttiin enemmän tilaa. Ympäristöä (ja sen suojelua) tulisi vastaajien mukaan käsitellä enemmän.

7.8.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Vastaajat kokivat, että 1. kurssi on vain peruskoulun kertauskurssi, jolloin varsinaisten lukiotasoisten asioiden läpikäynti tiivistyy neljään kurssiin. 1. kurssiin tulisi osan mielestä sisällyttää enemmän käytännön kemian ymmärtämistä.
- Käytännön töiden ei haluta vähentyvän. Työturvallisuutta tulee vastaajista huomioida.
- Monet vastaajista kokivat, että digitaalisuuden opettamiselle tulee antaa OPSissa enemmän tilaa.
- Oppiaineita ylittäviä kursseja ehdotetaan lisättäväksi.

7.9 Uskonto

7.9.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Suurin osa vastaajista vastasi evankelis-luterilaisen uskonnonopetuksen puolelta. Vastaajien mukaan nykyisen OPSin vahvuuksia uskonnon opetuksessa ovat monipuolisuus ja laaja-alaisuus.
- Pakollisilla kursseilla on vastaajista hyvin monikulttuurista ja -katsomuksellista tarkastelua ja ajankohtaisia ilmiöitä. Syventävillä kursseilla on lisäksi mielenkiintoisia teemoja ja monia eri mahdollisuuksia toteuttaa sisältöjä. Uskontojen käsittely osana yhteiskuntaa oli vastaajista merkittävä parannus.
- Islamin käsittely koettiin ajankohtaiseksi. Lähi-idän muiden uskontojen läpikäyminen samassa yhteydessä mahdollistaa vastaajien mielestä uskontodialogin.
- Kurssisisältöjen rakenne ja jatkumo ortodoksisessa opetuksessa oli otettu vastaan erinomaisesti. Ymmärtämisen taitojen syventämistä pidettiin tärkeänä.

7.9.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Maailmanuskontoja kaivattiin pakollisiin kursseihin vahvemmin (Aasian uskonnot). Nykyinen näkökulma koettiin liian kapeaksi. Toisaalta määrällisesti kursseja on vastaajien mukaan liian paljon.
- Etiikan käsittely on jäänyt vastaajien mielestä aivan liian vähälle.
- Ev. lut. opetuksen 5. ja 6. kurssi tulisi erotella toisistaan tarkemmin. Nykyiseltään sisällöt tuntuivat rönsyileviltä.
- Kirkkohistoria (UE2) oli osan mielestä hankala sitoa osaksi opiskelijoiden kokemusmaailmaa ja siten kannustaa valitsemaan syventäviä kursseja. Toisaalta osa vastaajista koki, että nimenomaan eurooppalainen kulttuurihistoria oli jäänyt käsittelemättä.

- Ehdotettiin yhteisen katsomusaineen perustamista oman uskonnon opetuksen sijaan. Toisaalta osassa vastauksista oman uskonnon opetuksesta ei haluttu missään nimessä luopua.

7.9.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Maailmanuskontoja ja etiikkaa tulisi ehdottomasti käsitellä vastaajien mukaan enemmän.
- Uskonnon opetusta tulisi linkittää muihin aineisiin (esim. filosofia, et, psykologia).
- Kurssimäärää toivottiin pienennettävän, 5. ja 6. kurssi taas yhdistetyksi.
- Vastaajat ehdottivat yhteistä katsomusainetta ja kommentoivat, että opiskelijoiden jako uskonnollisiin ja ei-uskonnollisiin on keinotekoisia.

7.10 Elämänkatsomustieto

7.10.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Elämänkatsomustiedon perusteisiin oltiin yleisesti tyytyväisiä. Erityisinä vahvuuksina pidettiin laaja-alaisuutta, ajankohtaisuutta, linkittymistä nuorten elämään sekä kiinnostavuutta. Oppiaineen koettiin pyrkivän mielekkäästi hyvän maailmankansalaisen taitojen opettamiseen.

7.10.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Oppiaineen eriyttämistä filosofian sisällöistä toivottiin terävöitettävän.
- OPSin toivottiin ohjaavan positiiviseen ja rakentavaan käsittelyyn erityisesti maahanmuuttajakysymysten kohdalla. Uskontokritiikki koettiin käsitteenä monitulkintaiseksi.

- Vastauksissa todettiin, että sisällöt eivät itseopiskeltavina toteudu. Yhteistä katsomusainetta ehdotettiin tässäkin.
- Elämäkatsomustiedon sovellettavuutta haluttiin lisätä.

7.10.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Elämäkatsomusainetta ehdotettiin avattavaksi kaikille – ei vain uskonottomille.
- Selkeämpää eroa filosofiaan toivottiin, samoin yhteistä katsomusainetta kaikille.
- Et:n kurseja ehdotettiin lähtökohtaisesti ilmiöoppimisen kurseiksi, joissa yhdistettäisiin monia teemoja ja oppiaineita.

7.11 Filosofia

7.11.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Ajattelu- ja argumentaatiotaitojen sekä etiikan lisääminen filosofiaan olivat kautta linjan vastaajien mielestä erinomaisia uudistuksia. Etiikan siirtäminen uskonnosta filosofiaan oli erityisen pidetty uudistus, sillä näin katsottiin aiheen käsittelyn onnistuvan yhteisessä keskustelussa ilman katsomuksellista arvottamista. Argumentaation käsittelyssä aihe on kiinnitetty ajankohtaisiin ongelmiin, kuten propagandaan mediassa.
- Vastaajat pitivät siitä, että oppiaine on nykyisessä OPSissa selkeämmin taitoaine. Pakolliset kaksi kurssia oli otettu vastaan positiivisena uudistuksena.

7.11.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Suurin osa parannusehdotuksista keskittyi kurssien tai aihepiirien järjestyksen muuttamiseen. FI4 herätti eniten mielipiteitä: osa vastaajista piti sitä liian vaikeana, osa taas turhan kertaavana.

- Osa vastaajista toivoi jonkin verran tilaa filosofian historialliselle tarkastelulle, osa taas halusi keskittyä enemmän juuri ajattelun taitoihin – ja nimenomaan ajankohtaisten ongelmien, ei metafysiikan avulla.
- Eri oppiaineiden päällekkäisyys tulisi vastaajien mielestä huomioida paremmin OPSissa.

7.11.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Muissa huomioissa nousivat esiin filosofian erikoislaatuisuuden korostaminen nimenomaan oppiainerajat ylittävänä aineena, tietoaineksien karsiminen syvällisemmän tarkastelun takaamiseksi sekä filosofian vahvennettava asema.
- Filosofian opettajien vastuu etiikan käsittelyssä nähtiin kyllä erinomaisena uudistuksena, mutta huomautettiin, ettei filosofian opettajilla ole siihen turvanaan samanlaista traditiota kuin uskonnonopettajilla, joilla on takanaan suomalaisen yhteiskunnan linkittyminen kristinuskon arvoihin. Tästä syystä filosofian opettajien kuormittumista pelättiin.

7.12 Historia

7.12.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Historian tavoitekuvauksesta johdannossa pidettiin valtavasti. Se toi vastaajien mukaan erinomaisesti esille historian merkityksen oppiaineena. Arviointiosuuden konkreettisista esimerkeistä pidettiin.
- Suomen historia oli otettu kiitettävästi vahvemmin esiin. Nykyajan ja menneen välille oli hyvin pyritty rakentamaan yhteys. Sisältöaineiksia pidettiin monipuolisina, mutta pakollisten kurssien määrää haluttiin kasvattaa. Yleissivistävyys toteutui kiitettävästi.
- Vastaajien mukaan kurssisisällöt olivat selkeitä ja muodostivat ymmärrettävän rungon. Tavoitteet oli tuotu hyvin esille.

7.12.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Kulttuuri- ja aatehistoria haluttiin kautta linjan tuoda takaisin pakollisiin kursseihin. Eurooppalaiseen identiteettiin ei voida vastaajien mukaan nykyisellä OPSilla kasvaa eivätkä opiskelijat saa tarvitsemiaan perustietoja esimerkiksi ismeistä. Olemassa olevat kurssit koettiin liian täysinäisiksi. Asetettuja tavoitteita ei voi vastaajien mukaan realistisesti tavoittaa, ja osa vastaajista koki, että sisältötavoitteet olivat jopa liian yksityiskohtaisia.
- Suomen historian opiskelu alkaa keinotekoisesti liian myöhäisestä ajankohdasta.
- Historian opetuksessa koettiin epäonnistuneen nykyaikaisten ongelmien ja työelämän kannalta merkittävien kehitysten selostamisessa. Nykyiseltään koettiin, että OPSissa nousee esiin yksittäisiä asioita, joiden yhteys on nykymaailmassa oleellinen, mutta sitä nostettaessa tehdään valinta, joka estää opiskelijalta pääsyn ilmiön ymmärtämiseen. Opiskelijoille tarjotaan historiasta tiedonmurusia eikä jatkumon ymmärtämiseen kannusteta. Erityisesti 1800-lukua aiempi historia oli koettu sekavana.

7.12.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Opiskelijan oman kulttuurin tuntemuksesta oltiin tässäkin huolissaan, mutta toisaalta Aasia ja Afrikka haluttiin entisestään vahvemmin käsiteltäväksi. Empatian tavoittelua pidettiin merkittävänä tavoitteena historiassa.
- Kronologian puute koettiin opetuksen tasoa laskevana. Vahvempaa yhteistyötä yhteiskuntaopin kanssa ehdotettiin.
- Vastaajat halusivat enemmän lähdekriittisyyteen ja tutkivaan oppimiseen kannustamista.
- Osa vastaajista nosti esiin historian erityisluonteen tieteenä; historiallisen tiedon rajallisuuden tulisi näkyä myös oppikirjoissa, samoin historiantekijöiden valintojen. Tiedon aukottomuuteen ja epävarmuuden sietokykyyn haluttiin keskittyä.

- Vastaajat toivoivat, että muiden oppiaineiden kanssa tulisi tehdä OPSia laadittaessa yhteistyötä, jotta päällekkäisyyksiä vältettäisiin.

7.13 Yhteiskuntaoppi

7.13.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Kurssia YH3 pidettiin onnistuneena erityisesti turvallisuuspolitiikan käsittelyn kannalta. Kurssin koettiin helpottavan koko aineen sisällön läpikäymistä.
- Yhteiskunnan osioon oltiin kaiken kaikkiaan tyytyväisiä. Varsinkin tavoitteita pidettiin perusteellisina ja yleissivistävinä.
- Pyrkimys kriittiseen ajatteluun oli vastaajista hienoa. Taloustiedon pakollinen kurssi oli vastaajista hyvä uudistus, mutta sen tekeminen HI2:n kustannuksella oli heistä virhe.

7.13.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Oman talouden hallintaa tulisi vastaajista vielä vahvistaa, samoin kansalaisvaikuttamisen ja yrittäjyyden toimintaa. Työelämätaitoja tulisi kattavammin integroida talous- ja lakitietoon.
- Kurssien sisällöt keräsivät kommentteja mm. määrästä. EU:n opettamisesta oltiin montaa mieltä.
- Asenteellisuudesta oltiin huolissaan. Yhteiskuntaopin merkitystä näkökulmattomana oppiaineena korostettiin.
- Taitotavoitteita haluttiin korostettavan vielä vahvemmin.

7.13.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Yo-tutkinnon ja korkeakouluvalintojen koettiin vaikuttavan voimakkaasti yhteiskuntaopin opettamiseen ja valintaan. Toivottiin esimerkiksi voimakkaampaa jatkumoa peruskoulun yhteiskuntaopin opetuksesta lukioon.
- Dialogiseen oppimiseen kannustettiin. Toisaalta argumentaatiotaitojen opettaminen nähtiin keskeisesti myös yhteiskuntaopin tehtävänä, mutta toisaalta sen sijoittuminen äidinkieleen ja kirjallisuuteen yksinomaan nähtiin parempana vaihtoehtona.
- Ilmastonmuutoksen ja väestönkasvun ongelmat tulisi sisällyttää OPSiin myös yhteiskuntaopin osiossa. Lakitietoa haluttiin pakolliseksi opetettavaksi aiheeksi.

7.14 Psykologia

7.14.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Kurseja pidettiin sisällöllisesti toimivina. Teema-alueet on vastaajien mukaan jaettu onnistuneesti, ilmiöpohjaisuuden (ja tutkimusperusteisuuden) lisäämistä kiiteltiin. Hyvinvoinnin nostaminen tarkastelun keskiöön sai myös kannatusta. Kriittisen ajattelun painotuksesta pidettiin.
- Sisältöjen ja teemojen valinnanvapaudesta pidettiin, vaikkakin yo-kirjoitusten koettiin tätä vaikeuttavan.
- Opiskeltavan aineen omakohtaisuuden korostamisesta pidettiin ja sen nähtiin motivoivan opiskelijoita.

7.14.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Suhteellisen useassa vastauksessa oltiin tyytymättömiä OPSin sanavalintoihin, jotka koettiin liian epämääräisiksi. Vastaajat eivät olleet saaneet selvää esim. siitä, miten paljon opiskelijan

tulee osata suhteessa haluttuihin yo-tuloksiin. Sisältöjen ja teemojen valinnaisuus koettiin siinä suhteessa ongelmalliseksi.

- Psykologian tavoitteisiin kaivattiin vahvempaa linjausta esimerkiksi taidollisiin puoliin. Ulkoa opettelua haluttiin karsia.
- Sosiaalipsykologian opetuksen toteutuminen koettiin epäonnistuneiksi, vaikka itse sosiaalipsykologiaa kaivattiin lisää.
- Moni vastauksista sisälsi erilliset uudistusehdotukset kurssikohtaisesti. Esimerkiksi PS2:sta huomautettiin, että siihen tulisi saada eri ikävaiheiden – erityisesti lapsuuden, nuoruuden ja aikuisuuden – kehitykset vahvemmin mukaan. Vastaajien mukaan muiden aineiden kanssa tulisi tehdä selvemmin yhteistyötä.
- Syventyminen yhteen aiheisiin – esimerkiksi yhteen mielenterveyshäiriöön – sen kustannuksella, ettei muista tiedä pinnallisestikaan, jakoi mielipiteitä. Toisaalta tämän nähtiin palvelevan tutkivaa otetta, toisaalta haluttiin varmistaa yleistiedot psykologiasta kaikille opiskelijoille.

7.14.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Psykologian säilyminen edes yhden kurssin mittaisesti pakollisena tuli esille monessa vastauksessa.
- Tavoitteisiin ja sisältöihin vaadittiin selkeyttä ja yhtenäisyyttä. OPSin ja yo-vaatimusten toivottiin kulkevan käsi kädessä. OPSin uudistusprosesseihin haluttiin hyödynnettävän monia eri ammattilaisia.
- Yhteistyö niin ulkopuolisten tahojen kuin muiden aineiden kanssa ei vastaajista ole toiminut ja veloitettavuutta tarvitaan lisää.

7.15 Musiikki

7.15.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Musiikin osioon oltiin kautta linjan tyytyväisiä. Musiikin opetuksessa kyettiin tarkastelemaan sisältöjä syvällisesti, yksilöllinen luovuus oli korostunut ja yhteisöllisyyttä vahvistettu. Musiikin teknillistyminen oli otettu hyvin huomioon vastaajien mielestä.

7.15.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Keskeisimmät uudistustarpeet keskittyivät tässä osiossa resurssiongelmiin ja ryhmäkokoihin. Valtakunnalliseen suunnitelmallisuuteen kaivattiin hieman täsmennystä.

7.15.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Uudet huomiot kohdistuivat arviointiin ja sen hankaluuteen nimenomaan musiikin osalta. Myös ryhmäkokoja korostettiin tässä, samoin välinepulaa.
- Sisältöön kaivattiin johdonmukaisuutta ja selkeyttä.

7.16 Kuvataide

7.16.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Päällimmäiseksi vahvuudeksi mainittiin monipuolisuus erityisesti kuvallisen kulttuurin ymmärtämisen kannalta. Myös monilukutaito ja kuvallinen viestintä saivat kiitosta.
- Kuvataide oli vastaajien mukaan pyritty hienosti tekemään nimenomaan yksilötasoisesti merkitykselliseksi. Valinnanmahdollisuudet näkyivät myös sisällöissä, ja painopistealueet olivat vahvat.

- Kriittisen ajattelun ja kuvataiteen tietotaitojen hyödyntäminen arjessa olivat vastaajien mukaan kiitettävällä tasolla

7.16.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Sisällölliset painopisteet olivat suurimman kriteerin kohteita. Osa vastaajista koki, että historiallista ja lukutaidollista tietopohjaa tulisi esitellä kuvataiteessa enemmän. Osan mielestä oppiaineen merkitys tieteissä tulisi nousta paremmin esiin.
- Lukion kurseille – erityisesti pakolliseen – kaivataan mediaosaamista ja liikkuvaa kuvaa. Tätä perusteltiin esimerkiksi sillä, että yhteistyö äidinkielen ja kirjallisuuden kanssa olisi sujuvampaa.
- Kurssimäärää haluttiin kasvattaa. Kurssien sisältömäärytyksiin kaivattiin tiukennusta.

7.16.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Kuvataiteen asemasta oltiin huolissaan. Ratkaisuehdotukseksi arvostuksen nostamiseen annettiin oppiaineen loppukoe tai visualisoinnin yhdistäminen muihin oppiaineisiin / yo-kirjoituksiin integroidusti. Pakollista oppimäärää ei haluttu pienennettävän enää entisestään.
- Opiskelijan autonominen asema oppiaineen opiskelussa tulisi kirjata selvemmin OPSiin.

7.17 Liikunta

7.17.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Ehdottomasti suurimpana vahvuutena nähtiin painopisteen siirtyminen lajikeskeisestä opetuksesta pyrkimykseen toimintakyvyn ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi. Vastaajat kokivat, että opiskelijoiden yksilöllisyys oli huomioitu ja että kurssien sisällöt olivat joustavia.

Viimeisimmän ansiosta vastaajat pystyivät suunnittelemaan oppitunteja yhdessä opiskelijoiden kanssa ja siten motivoimaan tehokkaasti.

- Vastaajat pitivät hyvinvoinnin käsitettä monipuolisena.
- Vastaajat kokivat, että oppiaine onnistuu nykyiseltään jokaisen opiskelijan huomioimisessa suoritustasosta riippumatta. Arvioinnin painopiste oli siirtynyt kiitettävästi kehittymiseen eikä yksittäisiin suorituksiin. Kilpailullisuuden koettiin vähentyneen, ja liikunnasta oli tullut virkistävä ja yksilöllisiä tarpeita palveleva oppiaine.

7.17.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Ehdotettiin, että uusia (ja vanhoja) liikuntalajeja käytettäisiin työkaluina enemmän.
- Selkeyttä kaivattiin erityisesti arvioinnin osuuteen sekä tavoitteisiin. Ehdotettiin, että numeroarvioinnista luovuttaisiin koko oppiaineessa, ja numeerista arviointia varten laadittaisiin kurssi, joka sisältäisi lajituntemuksen, kunnon ja asenteen arviointia loppukokeen tavoin.
- Liikunnan pakolliset kurssit ja niiden sisällöt toivottiin hajautettavaksi osaksi koulupäivää ja -vuotta erillisten liikuntatuntien ja kurssien sijaan.
- Ryhmäkokoja toivottaisiin huomioitavan OPSin laatimisessa.

7.17.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Liikunnan säännöllisyyttä toivottiin parannettavan edellä mainitulla ratkaisulla eli kurssien hajauttamisella yhden jakson mittaisen kurssin sijaan.
- Ryhmäkoot puhuttelivat vastaajia tässäkin. Myös arviointi herätti mielipiteitä.

- Opiskelijoiden yksilöllinen motivointi jakoi vastaajia. Osa koki, että liikunnan opetus on mennyt tässä liian pitkälle, osa koki, että juuri opiskelijälähtöisyys ja hienotunteisuus on ollut tarpeen oppiaineessa.

7.18 Terveystieto

7.18.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Kurssisisällöt koettiin monipuolisina ja valinnanvapaudesta (toteutuksessa) kiiteltiin. Kokonaisuudet olivat vastaajien mukaan mielenkiintoisia ja toimivia.
- Kurssien tavoitteiden järjestys oli vastaajista toimiva (tietopohjasta taitoihin ja tutkimukseen).
- Oppiaine koettiin onnistuneesti kootuksi myös sen takia, että se onnistui koskettamaan arkea ja siten aikaan saamaan terveyshyötyjä.

7.18.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Terveystietoon kaivattiin lisää kursseja, jotta se saataisiin laajana ja monipuolisena reaaliaineena toimimaan. TE1-kurssi koettiin kaikkein täyteen ahdetuimmaksi.
- Elämänhallinnan kannalta tärkeitä aiheita (seksuaaliterveys, mielenterveys, kriisit) haluttiin keskeisempään käsittelyyn jokaiselle kurssille. Muitakin sisältöuudistuksia ehdotettiin (erityisesti kestävän kehityksen teemoja).
- Yo-kokeiden ympärilyöreyttä kritisoitiin.

7.18.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Vastajaat toivoivat vielä parannuksia selkeyteen sekä opiskelijälähtöisyyden huomioimiseen. Myös taidollisia puolia tulisi vastaajien mukaan tuoda oppiaineeseen mukaan.

7.19 Opinto-ohjaus

7.19.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Opinto-ohjauksen osiosta pidettiin, sillä sen koettiin olevan tarpeeksi vaikuttavassa asemassa sekä sisällöltään monimuotoinen.
- Yrittäjäelämä on vastaajien mukaan otettu hyvin mukaan.

7.19.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Kritiikkiä nousi suhteellisen vähän esiin opinto-ohjauksesta. Parannusehdotukset keskittyivät yksilöohjauksen tarpeeseen sekä työelämäopintojen ja -ohjauksen toteutumiseen. Opinto-ohjauksen pakollisuuden toteutuminen kurssimuotoisena pohditutti monia, ja ehdotettiin, että toinen kurssi korvattaisiin henkilökohtaisella ohjauksella.
- Ehdotettiin, että ensimmäinen kurssi keskittyisi lukiossa tarvittaviin taitoihin ja niissä tukemiseen ja toinen kurssi puolestaan jatko-opiskeluun ja työelämään.

7.19.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Korkeakoulujen muuttuneiden valintamenettelyiden sekä esim. maahanmuuttajien kasvavan osuuden tulisi vastaajien mukaan olla paremmin huomioitu OPSissa. Myös henkilökohtaisen ohjauksen merkitystä tulisi korostaa, samoin tämän toteutumiseen vaikuttavien asioiden (esim. ryhmäkoot).

7.20 Teemaopinnot

7.20.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Teemaopintojen vahvuutena pidettiin monipuolisuutta. Mahdollisuuksia nähtiin paljon ja erityisesti oppiaineilytysten nähtiin olevan nykyaikainen tapa käsitellä maailmaa.

7.20.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Teemaopintoihin kaivattiin selkeämpää linjausta työnjakoon, tavoitteellisuuteen ja sisältöön. Teemaopintoihin toivottiin velvoittavuutta, jotta lukiot ja opiskelijat todella tarttuisivat niiden toteutukseen ja valintaan.

7.20.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Tämän osion vastaukset toistivat edellisen kysymyksen vastauksia. Työnjakoon ja velvoittavuuteen kaivattiin selvyyttä.

7.21 Lukiodiplomit

7.21.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Vastaajat pitivät lukiodiplomeja onnistuneina, koska ne antavat mahdollisuuden myös erilaisten taitojen ja tietojen soveltamisen esilletuontiin. Puhvi-koetta ja teatterin lukiodiplomia pidettiin onnistuneina.
- Vastaajat kokivat, että lukiodiplomien avulla voidaan kuvata opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittymistä sekä syvällistä osaamista.

7.21.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Uudistuksena ehdotettiin, että tuotaisiin vahvemmin esiin lukiodiplomin suorittamisen merkitystä opiskelijan oman oppimisen ja tulevaisuuden rakentamisen välineenä.
- Lukiodiplomit haluttiin rinnastaa ylioppilaskokeiden suorittamiseen.
- Lukiodiplomeille toivottiin enemmän aikaa kuin yksi kurssi voi tarjota (esim. läpi lukion suoritettava lukiodiplomi).

7.21.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Muina huomioina nousi esiin tarve lukiodiplomin hyötyjen perustelemisesta esim. jatko-opintojen kannalta. Varattua ajankäyttöä kommentoitiin myös tässä osuudessa.

7.22 Taiteiden väliset kurssit

7.22.1 Mitkä ovat tämän osuuden keskeiset vahvuudet nykyisissä opetussuunnitelman perusteissa?

- Taiteiden välisten kurssien vahvuuksina pidettiin taiteiden ja tieteiden välisen yhteyden osoittamista sekä ajankohtaisuutta työelämätaitojen kannalta. Taideaineet ovat nykyiseltään saaneet hyvin uutta huomiota.

7.22.2 Mitkä ovat keskeisimmät uudistustarpeet tähän osuuteen?

- Uudistustarpeessa oli osion arvostuksen edistäminen. Vastaajat kokivat, että taiteiden välisten kurssien tulisi olla pakollisia ja sijoittua OPSissa lähemmäs taideaineiden osioita, jotta niitä valittaisiin enemmän myös pienissä lukioissa ja jotta niiden sisältämät mahdollisuudet myös muiden aineiden sisältöjen kannalta olisivat nähtävissä. Myös kurssien velvoittavuudesta tuli kritiikkiä: nykyiseltään valinnaisuuden koettiin olevan kursseille haitaksi.

7.22.3 Mitä muuta uusissa perusteissa tulisi ottaa huomioon tämän osuuden näkökulmasta?

- Oppiaineilytyksien mahdollisuudet taiteiden välisissä kurseissa keräsi positiivista palautetta tässäkin osiossa, ja lisättiin, että kurssit tarjoavat monenlaisia toteuttamismahdollisuuksia vapaavalintaisen toteuttamistapansa ansiosta.